

DOI [https://doi.org/10.32405/2218-7650-2021-15\(44\)-179-192](https://doi.org/10.32405/2218-7650-2021-15(44)-179-192)
УДК 81243:3732

Любива Віталіна Вячеславівна,
кандидат педагогічних наук, старший викладач
кафедри дошкільної педагогіки і психології
Глухівського національного педагогічного університету
імені Олександра Довженка.
Глухів, Україна.
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0003-2228-2013>
vitalion482@gmail.com

ДО ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ ФОНЕТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Анотація. У статті здійснено аналіз проблеми формування іншомовної компетентності в дітей старшого дошкільного віку на заняттях з англійської мови, зокрема проблеми формування фонетичної компетентності; формування в дітей дошкільного віку правильної іншомовної звуковимови. Наголошено на тому, що навчання дітей дошкільного віку іноземної мови має відбуватися з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей дітей. Уточнено сутність ключових понять дослідження: «компетентність», «іншомовна компетентність», «фонетична компетентність». Теоретично обґрунтовано значення фонетичної гри як засобу формування фонетичної компетентності в дітей старшого дошкільного віку. Проаналізовано наукові психолого-педагогічні дослідження з означеної проблеми; науково обґрунтовано, що старший дошкільний вік є сенситивним для вивчення іноземної мови; розглянуто особливості розвитку артикуляційного апарату у процесі відтворення дітьми старшого дошкільного віку звуків рідної та іноземної мов. Визначено, що іншомовна фонетична компетентність дітей старшого дошкільного віку – це здатність дітей правильно вимовляти всі звуки та звукосполучення мови відповідно до орфоепічних норм, наголосів; наявність добре розвиненого фонематичного слуху, що допомагає диференціювати фонемати; володіння інтонаційними засобами виразності мовлення (темп, тембр, сила голосу, логічні наголоси тощо). Складовими фонетичної компетентності є чітка артикуляція звуків рідної мови, фонетична правильність або правильна звуковимова, орфоепічна правильність мовлення, мовне дихання, дикція, сила голосу, темп мовлення, тембр, фонетичний слух, засоби інтонаційної

виразності. Наведено приклади фонетичних ігор, які можуть бути використані на заняттях з англійської мови, на етапі фонетичної зарядки з метою формування іншомовної фонетичної компетентності в дітей старшого дошкільного віку.

Ключові слова: діти старшого дошкільного віку; англійська мова; компетентність; фонетична компетентність; іншомовна компетентність.

ВСТУП / INTRODUCTION

Постановка проблеми. Значення іноземних мов у сфері професійної та особистої комунікації людини продовжує стрімко зростати. Сьогодні важко уявити життя без знання іноземної мови, оскільки більшість сучасних засобів комунікації орієнтовані на знавців двох та більше іноземних мов.

Процеси європейської інтеграції в Україні визначають основні тенденції розвитку і дошкільної освіти. Навчання англійської мови дітей дошкільного віку можна розглядати як один із засобів виховання. Іноземна мова виступає водночас і предметом і засобом виховання і розкриває особистий потенціал, враховуючи індивідуальні особливості кожної дитини. У процесі навчання англійської мови формується вміння спілкуватись у межах комунікативного мінімуму. Завдання вихователя – сформувати культуру спілкування і ввести у процес навчання позитивне сприйняття світу дитинства [5, с. 38–43]. До того ж навчання іноземної мови є важливим засобом гармонійного розвитку особистості, формування її життєвої компетентності, а побудований правильно з дидактичного та лінгвістичного поглядів, процес навчання сприятиме реалізації змісту всіх сфер життєдіяльності дитини, а отже має самостійне освітнє значення.

Вікові особливості дитини дошкільного віку, її мовного розвитку, специфіку цілей та змісту навчання іноземній мові, а також характер професійної діяльності педагога досліджували Ш. Амонашвілі, Л. Виготський, В. Давидов, І. Зимня, А. Леонтьєв, З. Футерман. Науковці визначають, що вивчення іноземної мови з дошкільного віку дозволить забезпечити загальний психічний та мовленнєвий розвиток дитини як на рідній так і на іноземній мові; сформувати цілеспрямованість та активність; ігровий характер процесу навчання дозволить розкрити індивідуальні творчі можливості, сформувати навички спілкування, встановити невимушене спілкування (у контексті ситуації) і створити якісний стрибок у розвитку самооцінки (дитина виділяє себе як суб'єкта діяльності, як особистість)

Навчання іноземної мови в умовах закладу дошкільної освіти Т. Шкваріна (доцент кафедри практики іноземних мов Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини) вважає засобом соціалізації дошкільника. Дослідниця визначає такі основні умови ефективного навчання іноземної мови: формувати іншомовну комунікативну компетентність, навчати іншомовного спілкування, а не іншомовної мови; зразки мовлення – основа для формування іншомовної компетентності дошкільнят; гра – провідний метод і форма навчання дошкільнят іноземної мови; провідна роль пізнавальної та ігрової діяльності; заняття в системі – базова форма навчання дошкільнят іноземної мови; успіх породжує успіх.

Завдання мають бути посилюючими для дітей дошкільного віку й цікавими. Лише відчуваючи ентузіазм, керуючись внутрішньою мотивацією, дитина буде успішною. Навчання дошкільників іноземній мові слід організовувати таким чином, щоб ситуацію успіху дошкільник і вихователь відчували якомога частіше [8].

Освітня лінія «Іноземна мова» входить до варіативної частини Базового компоненту в освіті дошкільників і розглядається як засіб розвитку, виховання та особистісного становлення дитини [1]. Обов'язковою умовою успішної організації процесу навчання іноземної мови старших дошкільників є формування навичок правильної звуковимови, оскільки вік від народження до 6 (7) років є сенситивним періодом для мовленнєвого розвитку особистості. Мовленнєвий апарат у дітей цього віку дуже гнучкий: вони легко наслідують звуки та звукосполучення рідної та нерідної мов; вкрай чутливі до вимови, оскільки особливо сприйнятливі до фонетики та інтонації мовлення.

На тому, що дошкільний вік є сенситивним періодом для оволодіння правильною іншомовною звуковимовою наголошує Л. Мацепура. На думку вченого певні мовленнєві зразки зберігаються у пам'яті дітей у вигляді звукових комплексів і при цьому іншомовні мовленнєві зразки сприймаються ними відокремлено від звукових комплексів рідної мови. Дошкільнята не плутають і не змішують рідну мову з іншою і завжди усвідомлюють, якою саме мовою розмовляють. А вже у більш пізньому (шкільному) віці вони дещо втрачають попередню здатність легко й точно відтворювати звуки іноземної мови. І навіть тоді, коли опиняються в іноземному середовищі й досконало оволодівають чужою мовою – лексичним складом та граматичною будовою, у їхній вимові зберігається акцент рідної мови. Тому важливо, щоб формування навичок правильної

звуків мови починалося з дошкільного віку, а самі педагоги, які навчають дітей іноземної мови, вільно володіли розмовним мовленням і мали бездоганну вимову, інтонування. Це унеможливило звикання дітей до неправильного вимовляння звуків, слів, фраз нерідною мовою, застереже дорослих від сумної необхідності згодом переучувати, виправляти їх [4].

Таким чином, навчання іноземної мови в дошкільному дитинстві – це один із шляхів соціалізації дитини. Але важливо, щоб перший лінгвістичний досвід виявився позитивним, тоді й подальше освоєння іноземних мов піде швидше за все успішно.

Однак, як показує практика, дошкільне навчання дітей іноземної мови часто відбувається стихійно. На заняттях з англійської мови педагогами недостатньо уваги приділяється роботі над формуванням фонетичних навичок, і як наслідок, результати іншомовної підготовки дитини у закладі дошкільної освіти залишаються незадовільними.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз наукової літератури з проблеми дослідження свідчить, що проблема навчання іноземних мов є об'єктом пильної уваги науковців. Про це свідчать численні дослідження у галузі раннього навчання англійської мови як українських (П. Бех, Н. Гальскова, Н. Клевченко, О. Коломінова, О. Першукова, С. Роман, Т. Шкваріна) так і зарубіжних (М. Біболетова, І. Верещагіна, Ф. Гопкінс, Е. Джонсон, К. Хастінгз) науковців.

Проблему формування англомовної лексичної компетентності досліджували Л. Виготський, І. Зимня, О. Леонтьєв (доцільність вивчення іноземної мови в дошкільному віці), О. Космодем'янська (місце мовленнєвих ситуацій у навчанні дітей англійської мови засобами телебачення), Є. Матецька (роль мовленнєвої гри у процесі вивчення іноземної мови дошкільниками), А. Понігатко (ігрове моделювання іншомовного спілкування), О. Негневицька (психологічні умови формування в дошкільників мовленнєвих навичок і вмінь другою мовою), Т. Полонська (навчання іноземної мови дітей шестилітнього віку на основі фабульних текстів з використанням методів інтенсивного введення мовного матеріалу), Н. Ачкасова, І. Вронська, А. Гергель, С. Соколовська (ефективність інтегрованого навчання іноземної мови), О. Дем'яненко (формування слуховимовних навичок у шестилітніх учнів у ситуації багатомовності), Т. Шкваріна (формування в дітей дошкільного віку елементарної комунікативної компетенції).

Формування, розвиток і виховання звукової культури мовлення дітей дошкільного віку є предметом уваги фізіологів (О. Іванов-Смоленський, М. Красногорський, І. Павлов та ін.), психологів (Л. Виготський, Д. Ельконін,

М. Жинкін, Р. Левіна, О. Леонт'єв та ін.), лінгвістів (В. Бельтюков, О. Гвоздєв, А. Салахова та ін.), класиків дошкільної педагогіки (Є. Аркін, С. Русова, Є. Тихеева та ін.), сучасних педагогів (М. Кольцова, Г. Ляміна, О. Максаков та ін.), методистів (М. Генінг, Н. Герман, В. Городілова, Є. Радіна О. Жильцова, та ін.).

Проблема виховання у дітей звукової культури мовлення досліджувалася сучасними науковцями дошкільної галузі лінгводидактики у різних аспектах: становлення правильної звуковимови (М. Александровська, В. Городілова, О. Жильцова, Є. Радіна та ін.); формування фонематичного сприймання (Н. Дурова, Л. Журова, Т. Філічова та ін.); особливості розвитку уявлень щодо звукової дійсності мови (Е. Труве та ін.); усвідомлення дітьми звукової будови мови (Д. Ельконін, Ф. Сохін, Л. Ткачова та ін.). Ученими окреслено послідовні періоди та стадії становлення звукової культури мовлення у дітей, визначено поняття «звукова культура мовлення», висвітлено методи, прийоми та засоби виховання звукової культури мовлення у дітей раннього та дошкільного віку.

Проблему навчання дітей дошкільного віку правильної звуковимови на заняттях з англійської мови у закладах дошкільної освіти досліджували Л. Мацепура, О. Рейпольська, С. Соколовська, Т. Шкваріна та ін.

Не зважаючи на широкий спектр досліджень у даному напрямі, вважаємо, що в цілому проблема формування іншомовної фонетичної компетентності в дітей старшого дошкільного віку на заняттях з англійської мови потребує більш ґрунтовного дослідження.

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ / AIM AND TASKS

Мета статті полягає у теоретичному аналізі проблеми формування іншомовної фонетичної компетентності в дітей старшого дошкільного віку.

Відповідно до мети визначено такі *завдання* статті:

- уточнити зміст понять «компетентність», «іншомовна компетентність», «фонетична компетентність» в контексті окресленої проблеми;
- обґрунтувати значення фонетичної гри як ефективного засобу формування фонетичної компетентності в дітей старшого дошкільного віку у процесі вивчення англійської мови.

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ / THE THEORETICAL BACKGROUNDS

Реалізація комунікативного підходу в освітньому процесі з іноземної мови означає, що формування іншомовної компетентності відбувається завдяки здійсненню з цією метою певної іншомовної мовленнєвої

діяльності. Тобто оволодіння засобами спілкування (фонетичними, лексичними, граматичними) спрямоване на їх практичне застосування у процесі спілкування [6, с. 220–223]. Оволодіння умінням говоріння, аудіювання здійснюється шляхом реалізації цих видів мовленнєвої діяльності у процесі навчання в умовах, що моделюють ситуації реального спілкування. У зв'язку з цим освітня діяльність набуває рис практичного характеру і організовується таким чином, щоб діти виконували вмотивовані дії з мовленнєвим матеріалом для розв'язання комунікативних завдань, спрямованих на досягнення мети та намірів реального спілкування. Слід зазначити, що діти спочатку опановують механізм побудови мовного висловлення рідною мовою, а вже оволодіння англійською відбувається внаслідок корекції вже існуючого механізму. У межах нашого наукового дослідження важливим є те, що у закладі дошкільної освіти, на заняттях з англійської мови, діти опановують лише два види мовленнєвої діяльності – аудіювання та говоріння. Аудіювання і говоріння відносяться до усного мовлення і мають за основу звукову систему мови.

Перш ніж перейти до розгляду порушеного питання по суті, вважаємо за доцільне розглянути зміст ключових понять: «компетентність», «іншомовна компетентність», «мовленнєва компетентність», «фонетична компетентність».

Так, в «Енциклопедії педагогічної освіти» «компетентність» (від лат. *comperer* – відповідати, підходити) визначається як обізнаність щодо чогось; це також коло повноважень будь-якої організації, установи або особи, а «компетентний» (від лат. *competens (competentis)* – відповідний, подібний) – той, хто має компетентність, є правомочним у відповідній галузі, котрий є добре обізнаним стосовно чогось, що ґрунтується на знанні, кваліфікований, який має певні повноваження, повноправний, повновладний [9, с. 454–455].

У галузі лінгвістики термін «компетентність» був введений американським лінгвістом Н. Хомським. Цей термін означає знання системи мови на відміну від володіння нею в реальних ситуаціях спілкування [7, с. 54].

Розкриваючи педагогічний зміст поняття «іншомовна компетентність», продуктивним, на нашу думку, буде звернутися до характеристики поняття «іншомовний», яке характеризує те, що стосується іншої мови або іноземної мови. Таким чином, якщо співвіднести поняття «компетентність» і «іншомовна», то поняття «іншомовна

компетентність» характеризується як володіння іншою (іноземною) мовою кваліфіковано, для чого необхідним є наявність достатнього рівня знань, які б дозволяли бути добре обізнаними з фаховою лексикою й усіма мовними аспектами іншої (іноземної) мови.

Розглядаючи мовленнєву компетентність логічно виокремити її основні компоненти: фонетична компетентність, лексична компетентність, граматична компетентність, комунікативна компетентність. Так як у фокусі нашого дослідження знаходиться поняття «фонетичної компетентності», то доречно перейти до його трактування. Ми розуміємо іншомовну фонетичну компетентність дітей старшого дошкільного віку як здатність правильно вимовляти всі звуки та звукосполучення мови відповідно до орфоепічних норм, наголосів; наявність добре розвиненого фонематичного слуху, що допомагає диференціювати фонемі; володіння інтонаційними засобами виразності мовлення (тембр, тембр, сила голосу, логічні наголоси тощо). Складовими фонетичної компетентності є чітка артикуляція звуків рідної мови, фонетична правильність або правильна звуковимова, орфоепічна правильність мовлення, мовне дихання, дикція, сила голосу, тембр мовлення, тембр, фонетичний слух, засоби інтонаційної виразності.

З метою подальшого аналізу проблеми виокремимо особливості розвитку артикуляційного апарату у процесі відтворення дітьми 4–6 років звуків рідної мови: до п'яти років фізіологічні, вікові недоліки мовлення дітей поступово зникають, покращується їх звуковимова, зникає пом'якшена вимова приголосних; більшість дітей оволодівають вимовою шиплячих, сонорних звуків, африкатів дз, дж. Водночас ще залишається нестійкою вимова певних груп звуків, наприклад свистячих і шиплячих: в одних словах (у сполученні з голосним) звук вимовляється правильно, в інших (у сполученні з приголосним) – ні.

Діти п'ятого року життя часто відчують труднощі звуковимови у словах, насичених різними приголосними, наприклад свистячими та шиплячими водночас. Це пояснюється тим, що діти ще не завжди виразно сприймають звуки на слух або нечітко диференціюють їх у власному мовленні. За результатами досліджень деяких учених (М. Фомічова, О. Жильцова та ін.) можна дійти висновку, що до п'яти років у дітей завершується розвиток мовленнєво-рухового і мовленнєво-слухового апарату, а на шостому році життя вони здатні вимовляти усі звуки рідної мови. Це надзвичайно важливий фактор, оскільки наявна пряма залежність успішності раннього вивчення іноземної мови від рівня комунікативного розвитку дитини в рідній мові [2].

Вимова окремих звуків англійської мови викликає у дітей труднощі. Це пояснюється умовним поділом звуків іноземної та рідної мов за ознакою схожості / розбіжності: звуки, максимально наближені до звуків рідної (української) мови за акустичними особливостями та артикуляцією (наприклад, англ. [b, g, m, s, z]); звуки, які, на перший погляд, дуже схожі на звуки рідної мови, але відрізняються від них за суттєвими ознаками (наприклад, англ. [e, i, i:, t, d, v, w, l]); звуки, які не мають артикуляційних або акустичних аналогів у рідній мові учнів [ε:, θ, n, w, r, h, ð, ŋ). Для успішного сприйняття дітьми старшого дошкільного віку звуків, слів і фраз іноземної мови (аудіювання) потрібно підготувати органи слуху до сприйняття звуків, слів і мови з різною інтенсивністю та характером звучання, тренувати артикуляційний апарат, підготувати його до функціонування з різним темпом продукування висловлювання. Тому, при вивченні дітьми кожного нового звуку, слова, словосполучення іноземної мови необхідно забезпечити їх багаторазове прослуховування. Деякі дослідники рекомендують систематично тренувати дітей у швидкому промовлянні звуків за допомогою скоромовок, віршів; вважають, що необхідно підвищувати темп внутрішнього мовлення, що в свою чергу сприяє швидшому сприйняттю. Для тренування артикуляційного апарату рекомендують багаторазове повторення фраз у зростаючому темпі [3].

Отже, для того, щоб діти свідомо сприймали іншомовний фонетичний матеріал на заняттях з англійської мови необхідно використовувати фонетичні ігри з дітьми на узагальнення та порівняння звуків. Роботу над формуванням фонетичних навичок слід проводити під час спеціального етапу заняття – фонетичної зарядки, який відбувається у формі звукової імітаційної гри. Фонетична зарядка – засіб розвитку правильної взаємодії мовленнєвих органів та має значення у відпрацюванні правильної вимови звуків та раціональної інтонації звуків. Фонетична зарядка відповідає за відпрацювання певних звуків, слів, речень, які будуть вивчатися на цьому або на наступному занятті. Опрацювання фонетичного аспекту іноземної мови засобом фонетичної зарядки передбачає розвиток артикуляційного апарату та мовного дихання дітей у відповідності до особливостей звукового складу англійської мови, формування та розвиток фонематичного слуху; оволодіння правильною вимовою звуків, що повністю аналогічні до звуків рідної мови або подібні, але мають певні відмінності у вимові; звуків, що не мають аналогів в рідній мові.

Робота над формуванням правильної звуковимови може відбуватися

в ході організації як індивідуальної так і групової роботи; як на спеціально організованих заняттях, так і в позазанятійний час, під час використання мовленнєвих вправ імітативного характеру, що спонукають дітей до імітації звуків, які промовляє вихователь.

Проілюструємо теоретичний матеріал прикладами фонетичних ігор на заняттях з англійської мови в закладі дошкільної освіти.

Гра «Спіймай звук». Мета: формувати навички фонематичного слуху в дітей. Педагог по черзі називає слова, в яких є або немає звука [r] (чи іншого звука, артикуляція якого відпрацьовується). Якщо діти чують даний звук у слові – плескають в долоні, якщо ні – сидять тихо.

Гра «Назви слово». Мета: тренувати дітей у сприйманні звуків на слух, закріпити іншомовні лексичні одиниці. Діти стають у коло. Педагог кидає м'яча дитині і вимовляє звук, наприклад [e]. Гравець, який піймав м'яча, має назвати слово із цим звуком, наприклад, рет. Продовжуючи гру, він називає інший звук і кидає м'яча іншій дитині.

Виходячи з вище сказаного, можна зробити висновок, що фонетична гра є одним із ефективних засобів формування іншомовної фонетичної компетентності у дітей старшого дошкільного віку

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ / RESEARCH METHODS

У дослідженні ми використовували загальнонаукові та спеціальні методи, основними з яких є: методи аналізу та синтезу, порівняльний, термінологічний аналіз, узагальнення.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ / RESEARCH RESULTS

Виходячи із зазначеного, вважаємо, що систематичне використання фонетичної гри у процесі навчання іноземної мови дітей старшого дошкільного віку позитивно впливатиме на формування у них іншомовної компетентності.

Серед переваг фонетичної гри можемо зазначити наступні: фонетична гра – це гра і тому створить позитивну атмосферу на занятті, допоможе підтримувати постійний інтерес дітей до вивчення англійської мови; систематичне використання фонетичної гри суттєво полегшить процес заучування дітьми складної для запам'ятовування лексики; фонетична гра дозволить вихователю здійснити поступовий перехід від звуків рідної мови до звуків іноземної мови, при цьому тренуючи мовні органи й підготовляючи їх до більш складної артикуляції.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ / CONCLUSIONS AND PROSPECTS FOR FURTHER RESEARCH

Отже, дошкільний вік є сенситивним періодом для навчання англійської мови. Метою навчання іноземної мови у межах закладу дошкільної освіти є оволодіння дітьми дошкільного віку навичками іншомовного спілкування на початковому рівні, у процесі якого здійснюється виховання, розвиток і навчання особистості. Навчання англійської мови має організовуватися з урахуванням індивідуальних особливостей кожної дитини, на основі диференційованого підходу до навчання та обов'язково в ігровій діяльності, яка є провідною діяльністю дітей цього віку. Фонетична компетентність є компонентом мовленнєвої компетентності. На заняттях з англійської мови, діти опановують два види мовленнєвої діяльності – аудіювання та говоріння, які відносяться до усного мовлення і мають за основу звукову систему мови, а тому формування фонетичної компетентності дітей є одним із головних завдань вихователя (керівника гуртка з англійської мови) і робота над цим має відбуватися на кожному занятті з англійської мови у формі фонетичної гри.

Перспективи подальших досліджень. Перспективи наших подальших наукових пошуків будуть спрямовані на експериментальну перевірку фонетичної гри як засобу формування фонетичної компетентності в дітей старшого дошкільного віку на заняттях з англійської мови.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ / REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

- [1] Базовий компонент дошкільної освіти. *Міністерство освіти і науки України*. [Електронний ресурс].
Доступно: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/doshkilna-osvita/bazovij-komponent-doshkilnoyi-osviti-v-ukrayini>
- [2] А. М. Богуш, Н. В. Гавриш, *Дошкільна лінгводидактика: теорія і методика навчання дітей рідної мови: підручник*. Київ, Україна: Вища шк., 2007, 542 с. [Електронний ресурс].
Доступно: <http://194.44.152.155/elib/local/sk727623.pdf>
- [3] Н. Имедадзе, *Эккурс по психологическим исследованиям овладения и владения вторым языком*. Тбилиси, Грузия, 1979, 229 с.
- [4] Л. Л. Мацепура, «Формування та розвиток правильної іншомовної звуковимови в дітей дошкільного віку», *Філологічні студії. Науковий вісник Криворізького держ. пед. ун-ту*, Вип. 7(2), с. 284–292, 2012.

- [5] Е. Ю. Протасова, «Обучение иностранному языку дошкольников: обзор теоретических позиций», *Иностранные языки в школе*, № 1, с. 38–43, 1990.
- [6] С. В. Стойко, «Реалізація комунікативного підходу в навчанні іноземних мов», *Вісник Чернігівського нац. пед. ун-ту. Серія «Педагогічні науки»*, Вип. 85, с. 220–223, 2011.
- [7] Н. Хомский, *Язык и мышление*. Москва, Россия, 1972, 123 с., с. 54.
- [8] Т. Шкваріна, *Англійська мова для дітей дошкільного віку: програма, метод. рек.* Київ, Україна, 2008, 112 с.
- [9] *Энциклопедия профессионального образования*. Москва, Россия, 1998, Т. 1, с. 454–455.

ON THE PROBLEM OF FOREIGN LANGUAGE PHONETIC COMPETENCE FORMATION IN PRESCHOOL CHILDREN

Vitalina Liubyva,

Candidate of Pedagogical Sciences,

Associate Professor of Preschool Pedagogy and Psychology

Department of Preschool Education Faculty,

Oleksandr Dovzhenko Hlukhiv National Pedagogical University.

Hlukhiv, Ukraine.

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0003-2228-2013>

vitalion482@gmail.com

Abstract. The article analyzes the issue of foreign language competence formation in senior preschoolers in English lessons, in particular the issue of phonetic competence formation; the formation of correct foreign language sound pronunciation in preschool children. It is noted that teaching preschool children a foreign language should take into account the age and individual characteristics of children. The essence of the key concepts of the study is clarified in the article: «competence», «foreign language competence», «phonetic competence». The importance of phonetic game as a means of phonetic competence in senior preschoolers formation is theoretically justified in the article too. Scientific psychological and pedagogical researches on this problem is analyzed; it is scientifically justified that the senior preschool age is sensitive for learning the foreign languages; the features of the development of the articulatory apparatus in the process of reproduction of sounds of native and foreign languages by senior preschool children are considered. It is determined that foreign-language phonetic competence of senior preschool children is

the ability of children correctly to pronounce all sounds and sound combinations of speech in accordance with orthoepic norms, accents; the presence of a well-developed phonemic hearing, which helps differentiate phonemes; the possession of intonation means of speech expressiveness (tempo, timbre, voice strength, logical accents, etc.). The components of phonetic competence are clear articulation of native language sounds, phonetic correctness or correct sound pronunciation, orthoepic correctness of speech, speech breathing, diction, voice strength, speech tempo, timbre, phonetic hearing, means of intonation expressiveness. Examples of phonetic games that can be used in English lessons, at the stage of phonetic charging, in order to form foreign-language phonetic competence in senior preschool children are given.

Key words: senior preschool children; English; competence; phonetic competence; foreign language competence.

К ПРОБЛЕМЕ ФОРМИРОВАНИЯ ИНОЯЗЫЧНОЙ ФОНЕТИЧЕСКОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ У ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА

Любива Виталина Вячеславовна,

кандидат педагогических наук,

старший преподаватель

кафедры дошкольной педагогики и психологии

Глуховского национального педагогического университета

имени Александра Довженко.

Глухов, Украина.

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0003-2228-2013>

vitalion482@gmail.com

Аннотация. В статье осуществлен анализ проблемы формирования иноязычной компетентности у детей старшего дошкольного возраста на занятиях по английскому языку, в частности проблемы формирования фонетической компетентности; формирование у детей дошкольного возраста правильного иноязычного звукопроизношения. Отмечено, что обучение детей дошкольного возраста иностранному языку должно происходить с учетом возрастных и индивидуальных особенностей детей. Уточнена сущность ключевых понятий исследования: «компетентность», «иноязычная компетентность», «фонетическая компетентность». Теоретически обосновано значение фонетической игры как средства формирования фонетической компетентности у детей старшего

дошкольного віку. Проаналізовані наукові психолого-педагогічні дослідження по вказаній проблемі; науково обґрунтовано, що старший дошкільний вік є чутливим для вивчення іноземної мови; розглянуті особливості розвитку артикуляційного апарату в процесі вироблення дітьми старшого дошкільного віку звуків рідної та іноземної мови. Визначено, що іноземномовна фонетична компетентність дітей старшого дошкільного віку – це здатність дітей правильно вимовляти всі звуки та звукосполучення мови відповідно до орфографічних норм, ударень; наявність добре розвинутого фонематичного слуху, що допомагає диференціювати фонем; володіння інтонаційними засобами виразності мови (темпо, тембр, сила голосу, логічні ударення тощо). Елементами фонетичної компетентності є чітка артикуляція звуків рідної мови, фонетична правильність або правильне звуковироблення, орфографічна правильність мови, мовне дихання, дикція, сила голосу, темп мови, тембр, фонетичний слух, засоби інтонаційної виразності. Приведено приклади фонетичних ігор, які можуть бути використані на заняттях з англійської мови, на етапі фонетичної зарядки з метою формування іноземномовної фонетичної компетентності у дітей старшого дошкільного віку.

Ключові слова: діти старшого дошкільного віку; англійська мова; компетентність; фонетична компетентність; іноземномовна компетентність.

REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

- [1] Bazovyi komponent doshkilnoi osvity. Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy. [Elektronnyi resurs].
Dostupno: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/doshkilna-osvita/bazovij-komponent-doshkilnoyi-osviti-v-ukrayini>
- [2] A. M. Bohush, N. V. Havrysh, Doshkilna linhvodydaktyka6 teoriia i metodyka navchannia ditei ridnoi movy: pidruchnyk. Kyiv, Ukraina: Vyshcha shk., 2007, 542 s. [Elektronnyi resurs].
Dostupno: <http://194.44.152.155/elib/local/sk727623.pdf>
- [3] N. Imedadze, Ekskurs po psihologicheskim issledovaniyam ovladeniya i vladeniya vtorym yazykom. Tbilisi, Gruziya, 1979, 229 s.

- [4] L. L. Matsepura, «Formuvannia ta rozvytok pravylnoi inshomovnoi zvukovymovy v ditei doshkilnoho viku», *Filolohichni studii. Naukovyi visnyk Kryvorizkoho derzh. ped. un-tu*, Vyp. 7(2), s. 284–292, 2012.
- [5] E. YU. Protasova, «Obuchenie inostrannomu yazyku doshkol'nikov: obzor teoreticheskikh pozicij», *Inostrannye yazyki v shkole*, № 1, s. 38–43, 1990.
- [6] S. V. Stoiko, «Realizatsiia komunikatyvnoho pidkhodu v navchanni inozemnykh mov», *Visnyk Chernihivskoho nats. ped. un-tu. Seriia «Pedagogichni nauky»*, Vyp. 85, s. 220–223, 2011.
- [7] N. Homskij, *Yazyk i myshlenie*. Moskva, Rossiya, 1972, 123 s., s. 54.
- [8] T. Shkvarina, *Anhliiska mova dlia ditei doshkilnoho viku: prohrama, metod. rek.* Kyiv, Ukraina, 2008, 112 s.
- [9] *Encyklopediya professional'nogo obrazovaniya*. Moskva, Rossiya, 1998, T. 1, s. 454–455.

*Стаття надійшла до редакції
16 січня 2021 року*